

dre la fortalesa, defensada per En G. de Mediona, en la guerra de 1288 (Desclot, § 165, *N. Cl.* v, 131). En la part baixa hi havia horta, un estanyol i bruguera. 1027: el comte de Besalú cedeix a la canongia d'allí «ipsos hortos de *Capellada* cum ipso stagno et ipso *bruguer*» (*MarcaH.*, col. 1041.35); 1075 «alodio Sti Sepulcri [de Palera] et sicut strada q. d. francigena pergit usque in *Capellatam* et egreditur juxta stagnum, usque in *Bruguerols* --- ad decursum aquae *Fluviiani*» (*MarcaH.*, 1166). S'hi féu una església, ja anomenada com «Sncto Martino», sense NL, en un doc. de 971 o 978 (Alsius, p. 138); i, amb el nom, figura *Sent Merití de Capellada*, dos cops, en el cens de 1359 (*CoDoACA* XII, 100 i 110), Sti. Martini de *Capellata* el 1362 i *Par. de Capellades* el 1379 (Alsius, p. 120).

El nom deu venir més de la vall que de la capella o esglésiola, i en tot cas ben segur que pot tenir una explicació semàntica semblant a la del de Capellades: en paisatge pla de productes geostrofics, si no tots volcànics, com els basalts dels immediats pobles de Cas-tellfolli i Serinyà: ben segur, ple de balms o cingles de tosca prominent. No sabem de precis on era, no podem judicar si això val per a un *veynal de Capelle-res* que el mateix cens posa en un passatge separat, dins la vegueria de Girona.

Amb un abast més vague, pot haver-hi alguna cosa de comú en mots recollits pel *DECat*, com *capella* 'cobertura d'una casa' (II, 531a29); *caparulla*, *caporutxo*, 527b1 ss.; *El Caporutxo* moss., NL citat damunt Font de la Figuera; *Capeta* i *La Capuda* pdes. de Xixona (xxxv, 80.21, 80.24). A l'Est del Canigó te. Vallestàvia, el Còrrec del *Capellet*, pel fons del qual davalla el torrent *Pixarot* (xxvi, 192.6).

Potser en altres, si el *Can* o *Cal* (que tant ha proliferat recentment) fos secundari: *Cal Capellera* a Serra-llonga, *Can Capellera* a Costoja (xxiv, 66.7, 77.5); *Cas Capeller* entre Bunyola i Marratxí (xl, 89.11, 90.10, Masc. 17F6, i G5); *Can Capellí* entre Sa Pobla i Campanet (xli, 9.21, i xl, 87.11, Masc. 6I1), no sé si és alteració de *Gabellí* (cf *BDLC* xiv, 146), però ja figura en aquella forma en el m. Despuig, i aquest en registra un altre ben semblant, i inconcebible amb allò; i *Son Capellotí* a Son Cervera, entre Son Punyal i Sa Resclò. Si en el menorquí *Capell-de-Ferro* podem sospitar relació amb *Capellades*, només és perquè és el nom d'un penyal, prop de Favàritx i Llinàritx (xliv, 57.23, 55.25, 23.9, Masc. 8C2).

*Capell* el trobo molt repetit com a nom d'una muntanya: *Montcapell* te. St. Llorenç de Cerdans, de la banda de Costoja (xxiv, 76.26), ja documentat en el S. XII: «manso de Monte Capell» a. 1168 (*RLR* III, 289); *Capell*, possessió 1314 (*RLR* xxx, 263). *Puig de Capell* és una gran muntanya damunt St. Aniòl de Finestres (a *puğdækəpél*), damunt *El Freixe*, entre aquest llogaret, *Bastarra* i *Planquiniana* (xliv, 100, 101, 102). *Muntikapél* citat damunt Montanyana, pel peu del qual vaig passar a 0h05, camí de Soliveta (xviii, 1861.3). Però sobre aquests desconfio; car potser, tot contenint el mot *capell* seria partint d'una deu semàntica distinta: els núvols que sovint recobrenen

un cim («quan Puigcampana duu *capell* / no fies d'ell»; «*Montcorbisó à't capèt?* deman dia bèt». Vall d'Aran: *PVArGc*, 154.25 ss.

<sup>1</sup> *Cart. St. Cugat* III, 467, 472. L'últim acaba «usque ad fitam de *Gaval*», altre nom que s'hi assembla. Si en tinguéssim altres dades o almenys figurés aquesta grafia en un doc. original, i no de cartulari podríem sospesar millor si això, puix que és una fita oposada i homòloga del *capelló*, podia venir de contracció d'algun compost dels mateixos mots, p. ex. d'un \**capellvall* o \**capellavall*, amb dissimilació eliminatòria i haplòlogica → *capevall* → *cavall*.

#### CAPENAL

<sup>15</sup> Partida d'Alcoi. Recollida en les enquestes de l'*Onomasticon Cataloniae* per JCor. (xxxiv, 2.7).

*ETIM.* Forma mossàrab corresponent al català *cabanyal*, del llatí *CAPANNA* 'cabanya, cabana' (cf. *DECat* II, 365b11-367b2) (cal tenir en compte que el mossàrab conserva les oclusives sordes entre vocals, d'aquí la persistència de la *p*). Amb una intervenció, però, de l'àrab que canviaria la *a* en *e*. J. F. C.

*Capicorb*, -*pocorb*, V. vol. I, 97-98 *Capifort*, V. vol. I, 96-97 i n. 22 bis *Capistrano* o *caprist*, V. Baén i cf. *Cabristà*, s. v. *Cabristedo* *Càpitos* i *Càpeta*, V. vol. I, 97.10-14

#### CAPMÀS

<sup>25</sup> *Can Capmàs*, pronunciat *k. kæmmàs*, una de les cases de Reirós (Vallespir) (xxiv, 137.2).

*Carrer de Capmàs*, a Lleida (Lladonosa, C. Lleida, 98).

*ETIM.* Del cat. antiquat *capmàs* (b. ll. *CAPUT MAN-SUM*), que era el mas principal d'una pagesia (cf. *DECat* VII, 419b48-420b25). J. F. C.

*Capó*, *Capona*, V. *Copons*

#### CAPOLAT

Municipi de la comarca del Berguedà.

*PRON. MOD.*: *kəpulát*, sentit allí per JCor. (1936).

*DOC. ANT.* No figura a l'Acta C. SdUrg., c. 839, però sí en el Capbreu que se'n féu poc després, *Capolad* (ms., fº 12, copiat xxxviii, 18.25); *Castro Chapolado* a. 1065 (en un doc. llegit a l'Arxiu de Solsona per JCor.); *in Capolat* a. 1094 (en les afrontacions de Navès, doc. llegit a l'Arxiu de Solsona per JCor.); *Castro Capoladi* a. 1108; id. -*ad* a. 1183 (*BCEC* 1908, 82 n. 114); *Capolat* a. 1173 (*Cart. Poblet*, 181); *Capollat* a. 1281 (*CCandi, Mi. Hi. Ca.* II, 53); *Capollat* a. 1359 (*CoDoACA* XII, 57).

Ahudeix a un cingle de la Serra dels Tossals. Anàlogament un homònim, situat uns 10 k. més a l'ONO.:

*El Capolat*, ja del Cardener, cingle grandios cap a l'extrem occidental de les cingleres septentrionals de Busa. Davant per davant hi ha el penyal isolat del *Capolatell*, on els carlins feien anar els presoners per mitjà d'una palanca, que després treien perquè no es